

ANALIZA PREKRŠAJNIH ODLUKA SUDOVA U AP VOJVODINI u vezi s kažnjavanjem lica, koja mogu biti u potrebi za međunarodnom zaštitom, za nezakonit ulazak odnosno boravak na teritoriji Republike Srbije u 2018. godini

UVOD

U skladu sa pravom na pristup informacijama od javnog značaja, obratili smo se sledećim prekršajnim sudovima u **AP Vojvodina – Novi Sad, Subotica, Sombor, Zrenjanin, Kikinda, Sremska Mitrovica i odeljenjima suda u Šidu i Kanjiži** a sve sa ciljem da obratimo pažnju na implementaciju osnovnih postulata i procesnih prava kao što su **princip nekažnjavanja, upotreba jezika u prekršajnom postupku, odnosno omogućavanje pristupa postupku azila za ona lica koja ga zatraže odnosno za koje je očigledno iz njihovog izlaganja da su napustili države porekla usled progona ili opravdanog straha od progona po jednom od osnova za koje je zagarantovana međunarodna zaštita**. Zatražili smo informaciju u pogledu primene Zakona o strancima i Zakona o državnoj kontroli u pogledu nezakonitog boravka i ulaska u Republiku Srbiju.

1) Načelo nekažnjavanja za nezakonit ulazak ili boravak

Jedan od osnovnih postulata međunarodnog izbegličkog prava jeste nekažnjavanje izbeglica koje, dolazeći sa teritorije gde su njihov život i sloboda u opasnosti u smislu predviđenom članom 1 **Konvencije o statusu izbeglica**, bespravno ulaze ili borave u zemlji prijema, ukoliko se bez odlaganja prijave vlastima i izlože valjane razloge za iregularni ulazak, kao i zabrana proterivanja ili vraćanja silom na teritoriju gde bi im život i sloboda bili ugroženi.

U skladu sa Konvencijom o statusu izbeglica, **Zakon o azilu i privremenoj zaštiti Republike Srbije** („Sl. Glasnik“, broj 24/2018) predviđa niz načela koja bi trebala da obezbede zaštitu tražilaca azila i izbeglica od kojih su naročito značajna *Zabrana proterivanja i vraćanja*, kao i *Načelo nekažnjavanja za nezakonit ulazak ili boravak*. U članu 6. st. 1. Zakona o azilu i privremenoj zaštiti je propisano: „Nijedno lice ne sme biti proterano ili vraćeno na teritoriju gde bi njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, pola, jezika, veroispovesti, nacionalne pripadnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog uverenja“. Prema čl. 8. Zakona o azilu i privremenoj zaštiti, „Stranac neće biti kažnjen za nezakonit ulazak ili boravak u Republici Srbiji ako bez odlaganja izrazi nameru da podnese zahtev za azil i pruži valjano obrazloženje za svoj nezakonit ulazak ili boravak“. Ovakvo zakonsko rešenje je različito u odnosu na rešenje Zakona o azilu iz 2008. godine kojim je bilo propisano da stranac neće biti kažnjen pod uslovom da bez odlaganja podnese zahtev za azil. Novim Zakonom o azilu i privremenoj zaštiti izbegnut je vakuum između momenta izražavanja namere za traženjem azila i formalnog podnošenja zahteva za azil, u smislu preciznog određivanja prava i obaveza stranca kao i njegove pravne zaštite, budući da se zahtev za azil može podneti tek

nakon smeštaja lica u centar za azil i omogućavanja podnošenja azilnog zahteva pred službenikom Kancelarije za azil.

Članom 57. **Ustava Republike Srbije** (“Sl.glasnik RS”, broj 98/2006) zagarantovano je pravo na utočište u Republici Srbiji strancu koji *osnovano strahuje* od progona zbog svoje rase, pola, jezika, veroispovesti, nacionalne pripadnosti ili pripadnosti nekoj grupi ili zbog svojih političkih uverenja, a postupak za sticanje utočišta uređuje se zakonom.

S tim u vezi, UNHCR je 2015. godine usvojio termin “osoba za koju se *razumno može pretpostaviti* da je u potrebi za međunarodnom zaštitom”, a odnosi se na osobe koje dolaze iz države koja, prema izveštajima i preporukama UNHCR, generiše *prima facie* izbeglice (Sirija, Irak, Avganistan, Sudan, Libija, Eritreja, Somalija itd.) i koja se nalazi na teritoriji strane države (takvih je najviše u Srbiji) ali koja ne želi da traži azil u zemlji u kojoj se nalazi (u Srbiji), već ima nameru da ode u drugu zemlju za koju veruje da će joj pružiti utočište. Dakle, stav UNHCR je da prema ovim licima države potpisnice Konvencije o statusu izbeglica treba da postupaju humano i da ih tretiraju kao da su izbeglice.

Osim toga, članom 35. Zakona o azilu i privremenoj zaštiti propisano je da prilikom granične kontrole na ulasku u Republiku Srbiju, ili na teritoriji Republike Srbije, stranac može usmenim ili pismenim putem, pred ovlašćenim policijskim službenikom Ministarstva izraziti nameru da podnese zahtev za azil. Izuzetno, stranac nameru da podnese azil može izraziti i u centru za azil, u drugom objektu određenom za smeštaj tražilaca iz čl.51. istog zakona, kao i prihvatilištu za strance. Iz navedenog člana izvodi se zaključak da stranac može da izrazi nameru da traži azil ne samo prilikom granične kontrole, već i unutar njene teritorije. Dakle, sve i da je stranac prešao granicu van graničnog prelaza, odnosno da nije prošao graničnu kontrolu, ne znači da je automatski uskraćen za pravo da traži azil. On može da izrazi nameru da traži azil i u unutrašnjosti teritorije Republike Srbije, koje pravo mu je zagarantovano upravo navedenim članom.

Imajući u vidu navedene uslove, koji se moraju ispuniti kako bi se uopšte moglo primeniti načelo nekažnjavanja, nameće se pitanje kako ih tumačiti i šta uopšte znači da se neko “odmah prijavi vlastima” i “pruži valjano objašnjenje za svoj nezakoniti ulazak ili boravak”. Naime, prema sudskim odlukama u koje smo imali uvid, nesporno je da je prošlo nekoliko meseci od kada su okrivljeni tvrdili da su ušli na teritoriju Republike Srbije do momenta kada su uhapšeni. Međutim, ipak smo mišljenja da bi navedene uslove trebalo tumačiti posebno u svakom pojedinačnom slučaju. I ne samo to, važno je naglasiti neophodnost šireg tumačenja navedenih uslova, posebno kada su u pitanju lica za koja se može razumno pretpostaviti da bi mogli imati potrebu za međunarodnom zaštitom, obzirom da se radi o osetljivoj kategoriji lica, o potencijalno neukim strankama koje ne poznaju jezik, niti pravni sistem države u kojoj se nalaze, odnosno koji su bez potrebnog znanja o međunarodnoj zaštiti i pravima pred sudom, i za koje postoji mogućnost da su preživeli neke ozbiljne traume. A to se jedino može postići detaljnim saslušanjem lica, i to ne samo na okolnosti koje se tiču samog prekršaja, već i na okolnosti razloga napuštanja zemlje porekla, razloga napuštanja zemlje iz koje su nezakonito ušli na teritoriju Republike Srbije, kao i na okolnosti da li su pre dolaska u sud imali prilike da se prijave nekom drugom organu vlasti, i ako nisu, koji su razlozi za to.

2) Uočena praksa i glavne karakteristike:

Sledeće karakteristike su uočene u gotovo svim predmetima u koje smo imali uvid ili nakon što nam je postupajući sud dostavio kopiju predmeta ili direktnim odlaskom u pisarnicu suda, gde su pravnici HCIT-a imali mogućnost da izvrše uvid u pojedine predmete.

Osnov kažnjavanja nije isti. Uočili smo da su neki sudovi nezakonit ulazak tretirali kao prekršaj koji je sankcionisan Zakonom o graničnoj kontroli a neki su procesuirali strane državljane primenom odredbi Zakona o strancima.

U pogledu broja prekršajnih predmeta prema licima koja mogu biti u potrebi za međunarodnom zaštitom za nezakonit ulazak odnosno boravak na teritoriji Republike Srbije, apsolutni rekorder jeste Prekršajni sud u Senti (sa odeljenjima u Kanjiži, Adi i Čoki) koji je tokom 2018. godine imao čak 638 donetih prvostepenih presuda u pogledu kršenja **Zakona o zaštiti državne granice** ("Sl. glasnik RS", br. 97/2008. - Zakon je prestao da važi 3.4.2018. godine) odnosno **Zakona o graničnoj kontroli**. Od tog broja, **čak 122 okrivljena su bila maloletna lica**. U svih 122 slučaja, izrečena je vaspitna mera - ukor a samo u jednom predmetu je izjavljena žalba te je prvostepena presuda ukinuta i vraćena na ponovni postupak. Pored vaspitnih mera, doneto je i 511 osuđujućih presuda i 5 oslobađajućih. U pogledu primene Zakona o strancima, Prekršajni sud u Novom Sadu je imao najviše predmeta - **ukupno 223 izrečene novčane kazne** i to 214 zbog prekršaja iz člana 85. stav 1. tačka 1. (nezakonit boravak) odnosno člana 121. i 122. novog Zakona o strancima.

ZAKON O GRANIČNOJ KONTROLI

Prekršajni sud	Osnov kažnjavanja Nezakonit ulazak	ODLUKE
SENTA	638	122 Ukora 511 osuđujuća i 5 oslobađajućih presuda
SUBOTICA	43	5 ukora 1 rešenje o odbačaju 6 kazni zatvora 17 novčanih kazni i 14 opomena
KIKINDA	187	10 ukora ali i 3 osuđujuće za mlt. ukupno 174 osuđujuće
SREMSKA MITROVICA	458	309 odbačaja 121 osuđujuća presuda 28 nerešenih predmeta

Uglavnom su se izricale **novčane kazne**. Jedino smo kod Prekršajnog suda u Subotici primetili da je u 6 predmeta izrečena kazna zatvora, te 14 opomena. Maloletnim licima su u najvećem broju slučajeva izrečene vaspitne mere - ukor. Najvišu novčanu kaznu smo identifikovali u predmetu pred Prekršajnim sudom u Zrenjaninu gde je državljanin Iraka osuđen na novčanu kaznu u iznosu od **30 hiljada** jer je već bio prethodno osuđen u Osnovnom sudu u Subotici

zbog izvršenja krivičnog dela iz člana 203. (krađa), a takođe mu je već bila izrečena i zaštitna mera udaljenja stranca sa teritorije Republike Srbije.

U ovom predmetu se konstatuje da je prilikom odmeravanja sankcije olakšavajuća okolnost to što lice **nema putnu ispravu, nema primanja niti sredstava kod sebe** (kako će onda platiti novanu kaznu u iznosu od 30 hiljada dinara) **i da je pokušavao više puta da napusti Srbiju ali su ga „sa bugarske granice uvek vraćali jer ne poseduje putnu ispravu“.** *Da li je postupajući sudija upravo konstatovao nezakonito vraćanje stranaca iz Bugarske u Republiku Srbiju?* Pored ustanovljenih „olakšavajućih okolnosti“ sudija se odlučuje da ga takođe obaveže da plati troškove vođenja sudskog postupka u paušalnom iznosu koji okrivljeni mora da plati odmah. Takođe, ne stoji napomena prisustva tumača za arapski jezik niti je u obrazloženju navedeno iz kojih razloga lice boravi u Srbiji, zašto je napustio Irak, itd.

Ukoliko su bili obavezani da plate troškove sudskog postupka, svi osuđeni su bili obavezni da ih **odmah plate** jer lica **nemaju prebivalište u Republici Srbiji, te postoji realna sumnja u neispunjavanje obaveze.** („Osnovana sumnja da bi odlaskom u inostranstvo mogao da osujeti plaćanje novčane kazne.“).

3) Novčane kazna kao najčešće izricana sankcija

Novi Zakon o strancima ("Sl. glasnik RS", br. 24/2018), kao i novi **Zakon o graničnoj kontroli** („Sl. glasnik RS“, br. 24/2018), usvojeni su 2018. godine i počeli su da se primenjuju od 03.10.2018. Smatramo veoma važnim naglasiti da je, pored nekih pozitivnih novina (kao što privremeni boravak po humanitarnom osnovu, obavezivanje na usvajanje Uredbe o tolerisanom boravku, itd.) **zakonski maksimum novčane kazne za nezakonit ulazak u Republiku Srbiju odnosno nezakonit boravak, znatno povećan u novom Zakonu o strancima** u poređenju sa prethodnim iz 2008. godine. Naime, zakonski maksimum je sa 50 hiljada dinara za nezakonit ulazak odnosno 30 hiljada za nezakonit boravak, **povećan na čak 150 000 dinara po oba osnova.** Zakon o graničnoj kontroli predviđa raspon novčane kazne za fizičko lice za nezakonit ulazak u Republiku Srbiju **od 10 hiljada do 100 000 dinara.**

Uočeno je da su **kod tzv. „povratnika“** odnosno lica koja su uhapšena nakon što je utvrđeno da su već bili prekršajno procesuirani, odnosno da nisu napustili RS u roku predviđenom u „otkazu boravka“, **novčane kazne veće, pa su sudije u takvim predmetima izricale jedinstvene novčane kazne od 16 do 25 hiljada dinara, uz izricanje zaštitne mere, udaljenja stranca sa teritorije RS u trajanju od 5 godina.** U jednoj, pak, presudi Prekršajnog suda u Novom Sadu (takođe kod stranca koji se po drugi put izvodi pred prekršajnog sudiju) je konstatovano da je **„okrivljeni pokušao da napusti Republiku Srbiju van graničnog prelaza, i to na granici sa Bugarskom, ali da ga je policija pronašla i ponovo vratila u RS“.** Takođe, s obzirom da lice nema prebivalište u RS, naređuje se **plaćanje novčane kazne pre pravnosnažnosti a oslobađa se plaćanje troškova postupka u paušalnom iznosu jer bi „njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje izdržavanje okrivljenog“**, kako se navodi.

4) Pravo pristupa proceduri azila

Nakon izvršenog uvida u predmete utvrđeno je da se samo Prekršajni sud u Sremskoj Mitrovici – odeljenje u Šidu, bavi pitanjima razloga napuštanja država porekla, odnosno da li su lica koja opravdano mogu biti u potrebi za međunarodnom zaštitom, upoznata sa pravom da zatraže azil. U većini predmeta u koje smo imali priliku da izvršimo uvid, okrivljeni su u prisustvu prevodioca pitani zašto su napustili svoje zemlje, da li imaju nameru da ostaju u Srbiji,

kao i da li su zatražili azil u Srbiji ili su eventualno izrazili nameru da traže azil u Republici Srbiji. U jednom predmetu (koji smatramo da je bitno spomenuti iako nije deo ove analize obzirom da je iz 2019. godine, a analiza se odnosi na 2018-tu) je postupak protiv državljanina Sirije obustavljen iz razloga što je na zapisniku tokom saslušanja rekao da želi da traži azil u Republici Srbiji, nakon čega je sproveden do Policijske stanice u Šidu.

U drugim sudovima, međutim ovo nije bila praksa. U gotovo svim predmetima se **konstatuje se da su tačni navodi iz zahteva za pokretanje postupka iako nije navedeno da li je bio prisutan prevodilac za jezik kojim se služi odnosno razume okrivljeni**, a niti su pitani zašto su napustili svoje zemlje porekla, kao ni da li žele da traže azil u Republici Srbiji.

5) Upotreba jezika u prekršajnom postupku

Uvidom u predmete nekoliko prekršajnih sudova u AP Vojvodina, koji su vođeni zbog kršenja Zakona o strancima odnosno Zakona o državnoj kontroli, posebno smo obratili pažnju na jedno od osnovnih procesnih prava koja su zagarantovana svim okrivljenima a to je **pravo okrivljenih da razumeju jezik prekršajnog postupka**.

Članom 94. stav. 4, 5. i 6. **Zakona prekršajima** ("Sl. glasnik RS", br. 65/2013, 13/2016 i 98/2016 - odluka US) propisano je:

- *„Stranke i drugi učesnici u postupku koji nisu državljani Republike Srbije imaju pravo da tok postupka prate preko prevodioca i da u tom postupku upotrebljavaju svoj jezik.*
- *pravu na prevođenje i vođenje postupka na svom jeziku ili jeziku koji razume poučiče se lice iz st. 2. do 4. ovoga člana, koje se može odreći tog prava ako razume jezik na kome se vodi prekršajni postupak. U zapisniku će se zabeležiti da je data pouka i izjava učesnika.*
- *Prevođenje obavlja prevodilac koga odredi sud koji vodi prekršajni postupak sa liste sudskih prevodilaca, a ukoliko to nije moguće, prevođenje će izvršiti drugo lice uz pristanak stranke.“*

Čini nam se, da je prisustvo prevodica najveći izazov i da lančano, svi drugi propusti pa i činjenica da nismo videli predmet tokom 2018. godine koji je bio obustavljen zbog toga što je stranac – okrivljeni, zatražio azil, su zapravo posledica osnovnog prolema, a to je slaba komunikacija. U gotovo 90% predmeta ne stoji napomena da je bio pristun prevodilac, njegovo ime i prezime. Presude se usmeno saopštavaju, okrivljeni ne zahteva da mu se dostavi pismeno izrađena presuda te se odriče prava na žalbu.

Stoga želimo da posebno naglasimo kao primer izuzetno dobre prakse, postupanje sudija prekršajnog suda u Šidu koji su odbacivali zahteve za pokretanje prekršajnog postupka onda kada je utvrđeno da ne postoji prevodilac koga mogu angažovati (najčešće je to bilo u slučajevima kada su okrivljeni razumeli samo paštu jezik) odnosno kada okrivljeni nisu razumeli engleski jezik, koji je često uziman kao zamena (pitanje koliko je ovakva praksa i adekvatna, s obzirom da se opravdano može dovesti u pitanje nivo znanja engleskog jezika, kako i okrivljenih tako i samih službenika suda koji se najčešće javljaju kao „sekundarni“ prevodioci).

U samo jednom predmetu u Somboru stoji jasna napomena da je bio prisutan prevodilac za engleski i pandžabi te se navodi ko su okrivljeni, odakle su došli i na koji način, gde dalje

nameravaju da idu kao i da su bili žrtve razbojništa. S druge strane, u predmetima u Prekršajnom sudu u Sremskoj Mitrovici i Odeljenju Prekršajnog suda u Šidu uglavnom je naznačeno da je prisustvovao prevodilac, koji je i potpisan na zapisniku o saslušanju, ili je pak prekršajni zahtev odbačen kada nije bilo moguće obezbediti prevodioca za maternji jezik okrivljenog a sve u skladu sa čl. 94. **Zakona o prekršajima**. Tako je u Prekršajnom sudu u Sremskoj Mitrovici i Odeljenju u Šidu bilo **28 odbačenih zahteva za pokretanje prekršajnog postupka koji su pokrenuti prema Zakonu o zaštiti državne granice, odnosno 309 odbačenih zahteva za pokretanje Prekršajnog postupka koji su pokrenuti prema Zakonu o graničnoj kontroli**. jer nije bilo moguće obezbediti prevodioca.

Na rešenja kojima su odbačeni zahtevi za pokretanje prekršajnog postupka, jer nije bilo moguće obezbediti prevodioca za maternji jezik okrivljenog, nije bilo izjavljenih žalbi tako da se ne može sa sigurnošću reći kakva bi bila praksa i kakav bi bio stav Prekršajnog apelacionog suda. Možda je ovo i razlog zašto nije ujednačena praksa prekršajnih sudova na nivou Republike Srbije.

6) Izdavanje rešenja o „otkazu boravka“

Zakon o strancima („Sl. Glasnik“, br. 24/2018) u članu 77. u stavu 1,2,3. i 8. propisao je:

„(1) Strancu koji nezakonito boravi na teritoriji Republike Srbije, nadležni organ donosi rešenje o vraćanju i određuje rok za dobrovoljni povratak u kome je dužan da napusti Republiku Srbiju.

(2) Stranac je dužan da u skladu sa rešenjem o vraćanju napusti Republiku Srbiju. Stranac je dobrovoljno napustio Republiku Srbiju ako je izvršio obavezu vraćanja u roku koji mu je određen u rešenju o vraćanju.

(3) Ukoliko stranac ne napusti Republiku Srbiju u skladu sa rešenjem o vraćanju, biće prinudno udaljen iz Republike Srbije.

(8) Smatra se da je stranac napustio Republiku Srbiju kada uđe u drugu državu u koju mu je odobren ulazak.“

Prema ovom članu, strancu koji nezakonito boravi na teritoriji Republike Srbije nadležni organ donosi rešenje o vraćanju i određuje rok za **dobrovoljni povratak** koji ne može biti kraći od 7 dana ni duži od 30 dana od dana donošenja rešenja o vraćanju, a u kome je dužan da napusti Srbiju.

Prema članu 81. Zakona, stranac može biti **prinudno udaljen** iz zemlje ukoliko ne napusti Srbiju u roku koji mu je određen za dobrovoljni povratak, ukoliko period za dobrovoljni povratak nije izrečen ili kada mu je sudskom odlukom izrečena mera bezbednosti proterivanja ili zaštitna mera udaljenja iz zemlje.

Iako su se stekli uslovi za prinudno udaljenje stranca iz zemlje, stranac se ne sme prinudno udaljiti na teritoriju gde mu preta progon zbog njegove rase, pola, seksualne orijentacije, ili rodnog identiteta, vere, nacionalne pripadnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja (član 83. stav 1. Zakona). Zabrana prinudnog udaljenja stranca iz stava 1.

ovog člana neće se primenjivati na stranca za koga se osnovano može smatrati da ugrožava bezbednost Republike Srbije ili na stranca koji je pravosnažnom presudom osuđen za teško krivično delo, zbog čega predstavlja opasnost za javni poredak (stav 2.). Ipak, u skladu sa **Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda**, koja u članu 3 garantuje apsolutnu zabranu mučenja, ni strancu za koga se osnovano može smatrati da ugrožava bezbednost Republike Srbije ili koji je pravosnažnom presudom osuđen za teško krivično delo, zbog čega predstavlja opasnost za javni poredak, ne sme biti prinudno udaljen na teritoriju na kojoj postoji rizik da će biti podvrgnut izvršenju smrtne kazne, mučenju, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, odnosno tamo gde mu pretilo ozbiljno kršenje prava zajamčenih Ustavom (stav 3.).

Članom 65. **Zakona o prekršajima** propisano je da se zaštitna mera udaljenja stranca sa teritorije Republike Srbije može (dakle, fakultativna je, nije obavezna) izreći strancu koji je učinio prekršaj zbog koga je nepoželjan njegov dalji boravak u zemlji, u trajanju od 6 meseci do 5 godina. Trajanje zaštitne mere teče od dana pravosnažnosti presude, a vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora se ne uračunava u trajanje mere.

Praksa je Prekršajnog suda u Sremskoj Mitrovici i Odeljenja u Šidu da se zaštitna mera udaljenja stranca ne primenjuje u odnosu na strance koji dolaze iz zemalja zahvaćenih ratom i oružanim sukobima, odnosno iz zemalja odakle dolaze izbeglice. U odlučivanju koje su to zemlje, kako je objašnjeno, sud se poziva i na čl. 83. st. 3. Zakonika o krivičnom postupku koji se shodno primenjuje u prekršajnom postupku pa uzima da se ne utvrđuju opšepoznate činjenice, a to su svakako one koje su u vezi sa postojanjem ratova, etničkih sukoba, razaranja u pojedinim državama. Ako okrivljeni, pak, ne dolazi iz zemlje koja je „tipično izbeglička“, sud kroz ispitivanje okrivljenog u prekršajnom postupku utvrđuje da li se radi o licu koje je u potrebi za međunarodnom zaštitom.

7) Maloletni počinioci prekršaja

Prekršajni sud u Sremskoj Mitrovici je imao 17 pokrenutih prekršajnih postupaka protiv stranih maloletnih učinilaca prekršaja, na osnovu **Zakonu o zaštiti državne granice**, od čega je izrečeno 15 ukora, a dva zahteva su odbačena iz razloga što nije bilo moguće obezbediti prevodioca u postupku. Prema **Zakonu o graničnoj kontroli**, isti sud je imao 155 pokrenutih postupaka prema maloletnicima od čega je doneto 143 odbačaja zahteva, a izrečeno je 17 ukora. Zahtev je odbačen zbog nemogućnosti obezbeđenja prevoda. U gotovo svim slučajevima se radilo o maloletnicima bez pratnje koji dolaze iz Avganistana, a u nekoliko slučajeva zemlja porekla je Pakistan ili Alžir. Analizom predmeta, u koje smo imali pravo uvida, utvrđeno je da je u prekršajnim postupcima protiv maloletnika obezbeđeno prisustvo radnika nadležnog centra za socijalni rad, te da je najčešća izricana vaspitna mera - ukor.

Ostaje nejasno kako je utvrđena starosna dob maloletnog učinioca prekršaja, posebno u slučajevima kada lice kod sebe nema nikakav dokument. Ovo je, pre svega, bitno zbog odredbe čl.71 st.1. Zakona o prekršajima kojom je propisano: „Prema maloletniku koji u vreme kada je učinio prekršaj nije navršio 14 godina (dete) ne može se voditi prekršajni postupak“, a, takođe, i odredbi čl. 73 st.1. kojom je propisano: „Maloletniku koji je u vreme izvršenja prekršaja navršio četrnaest, a nije navršio šesnaest godina (mlađi maloletnik) mogu se izreći samo vaspitne mere.“ i stava 2. istog člana kojom je propisano: „Maloletniku koji je u vreme izvršenja prekršaja navršio šesnaest, a nije navršio osamnaest godina (stariji maloletnik) može se izreći vaspitna mera, kazneni poeni ili kazna.“

U svim slučajevima gde nije bilo moguće precizno utvrditi starosnu dob maloletnog učinioca prekršaja ostaje pitanje da li je primenjena adekvatna sankcija. Takođe je primećeno da se starosna dob maloletnih učinilaca često utvrđuje na osnovu prekršajnog zahteva koji podnosi policija a u kojoj fazi **nije bio prisutan radnik Centra za socijalni rad**. U nekoliko slučajeva starosna dob je utvrđena na osnovu evidencione kartice koju je izdao Komesarijat za izbeglice i migracije. Uvidom u predmete Prekršajnog suda u Senti utvrđeno je da je u postupcima protiv maloletnih učinilaca prekršaja, a koji se u Srbiji nalaze bez pratnje roditelja odnosno staratelja, uvek bio prisutan radnik Centra za socijalni rad tokom postupka, a da je najčešće izricana vaspitna mera - ukor. U jednoj presudi u Prekršajnom sudu u Somboru, gde je okrivljeni bio maloletno lice, se konstatuje da je CSR pozvan ali da nije bio dostupan i samim tim nije bio prisutan.

Autori:

Jelena Aćimović
Ivana Vukašević
Vukica Vidaković